REISBRIEVEN

DOOR ARNE GARBORG

Geautoriseerde vertaling door
PROF. DR. H. LOGEMAN

(Vervolg)

I. Te Laat.

(Van mijn eerste tocht naar Parijs).

Ik beefde van woede. Ik kon nauweliks een woord uitbrengen. Ik zei iets van dat ik ook aan de staatsruif mèe at, dat ik toch werkelik geen landlooper was, maar hoe boos ik ook werd en wat ik ook van mijzelf vertelde, 't gaf niets.

't Konsulaat had duizenden verloren, zei de bleke man. Hij had geen wantrouwen in mij persoonlik, maar enfin, 't konsulaat had geld verloren aan mensen die... van wie men zo iets niet zou verwachten. De beste famillies, — mensen met de peste verpindingen. En als men op reis is moet men 't zo weten in te richten.....

Ja, maar ik kan dan toch niet helpen als de boot een dag te vroeg vertrekt!

Nee, maar ik had eerder naar huis moeten gaan! Zo ging 't altijd; in 't buitenland gaan de mensen maar uit totdat ze niets meer hadden en dan gingen ze naar de konsul, — dan moest die 't zaakje maar voor ze in orde maken; als ik naar huis gegaan was toen ik zag dat 't geld begon op te raken, dan had ik nu niet zo in last gezeten.

Ik zei dat ik mijn reis zo had ingericht dat wanneer die ellendige boot nu maar fatsoenlik op tijd was gegaan dan was alles in orde geweest En dat als iemand onder zulke omstandigheden in moeilikheden kwam, en geen andere uitweg zag, en dan aan de konsul kon bewijzen dat hij een fatsoenlik man was, en een die goed was voor 't geld dat hij nodig had, dat dan de konsul niet mocht aarzelen hem te „assisteren."

Nee, daar had de konsul niets mee te doen. 't Konsulaat was geen bank. Als de mensen in 't buitenland reizen dan moeten zij 't zo inrichten dat.....

„Och God, och God, dat onze lieve Heer nu ook zo hard tegen jou geweest is en je zo weinig verstand gegeven heeft!" dacht ik, half gek van woede en radeloosheid zo als ik daar stond. Toen zei ik:

„Ja, goed en wel, maar ik *moet* geld hebben. Waarom heb ik gezegd. Mijn pas heeft U gezien en dus weet U wie ik ben en wat ik ben. Naar huis *moet* ik; zonder geld kom ik er niet; hier in de stad kent niemand mij. Ik *moet* geld hebben en nu weet U 't!"

En de bleke zei:

„U moet geld haben, — dat keloof ik wel; maar daar had 't gonsulaat niks mee te maken. Wi haben niks daamit te maken. Ik geloof ook niet dat de konsul generaal daar mee te maken wil hebben. U moet U zelf helfen." Een teken met zijn hand: de audientie was afgelopen.

Ik staarde hem aan en zei helemaal uit 't veld geslagen: „ik dacht dat ik met de konsul generaal gesproken had."

„Nee," zei de bleke, en sloeg zijn ogen neer. „Ich pen niet de konsul generaal. die is op 't ogenblik niet te spreken."

Wel, wat niet is dat kan nog komen, dacht ik en herinnerde mij hoe hij de zaak voor de twee kapiteins blijkbaar goed in orde had gemaakt.

Maar daarmee kwam ik niet verder. Ik stond daar als een wolf in de val en wist niet waar ik mij wenden of keren zou. Eindelik bedacht ik iets.

Als 't konsulaat eens naar 't Ministerie van Financiën telegrafeerde waar ik immers amtenaar was aan de comptabiliteit! Daar kon men 't mij zo als voorschot op mijn traktement uitbetalen. En ik zou hier een schuldbekentenis tekenen, — geeft U maar pen en inkt en ik teken stante pede een schuldbekentenis....

„Welk traktement zou dat dan zijn, waar U een schuldbekentenis op tekenen zou?" vroeg de bleke kalm en richtte zijn lange neus op.

„Dat heb ik U immers gezegd! En 't staat daar ook in mijn pas! Je hebt 't stuk in de hand!"

Weer onderzocht hij 't dokument. En daar stond in 't Frans — zo uitvoerig als men maar wil wat ik voor een meneer was in de Noorse Staat. De bleke las en las: toen hij iets verder kwam was zijn neus ook bijna horizontaal.

„.... pour la revision des comptes de l'état.... hm! Ja, 't konsulaat kon zich niet daar mee bemoeien... hm! .... 't konsulaat kon niet.... Des comptes de l'Etat.... En hoeveel of ik ook weer hebben wou?

„100 Reichsmark."

„Hoe laat of ik vertrekken wou?"

„Om vijf uur."

„Kja, kja,.... Weet U wat, komt U nog eens aan, b. v. om drie uur. Kom nog even hier om drie uur. Wij zullen zien of er nog iets aan te doen is...."

Dat had je wel eerder kunnen bedenken, jou lelike keutelaar-generaal, dacht ik, blij en boos te gelijk.

Maar je moet je niet blij maken over geld voor je 't in handen hebt. Er was een andere kerel op 't kantoor, een grote lange mooie man. Hij zat binnen in de kamer bij de lessenaar en hoorde dat de grote Neus op 't punt was toe te geven. Dat scheen hij niet in den haak te vinden en kwam aan de toonbank en vroeg of ik dan niet kon telegraferen.

Ik zou toch zeker wel d'een of d'ander in Kristiania kennen die als 't er op aan kwam in staat was mij een 100 Mk. te sturen?

De man met de grote snuit vond dit heel juist.

Ik wenste de mooie meneer daarheen, waar de mensen nooit koude voeten krijgen en zei dat ik natuurlik kennissen had die mij met genoegen 100 Mk. en meer wilden sturen als ik in de nood zat. En dat ik natuurlik wou telegrafeeren zo graag als ik wou leven, als 't maar mogelik was vóór 5 uur antwoord te krijgen.

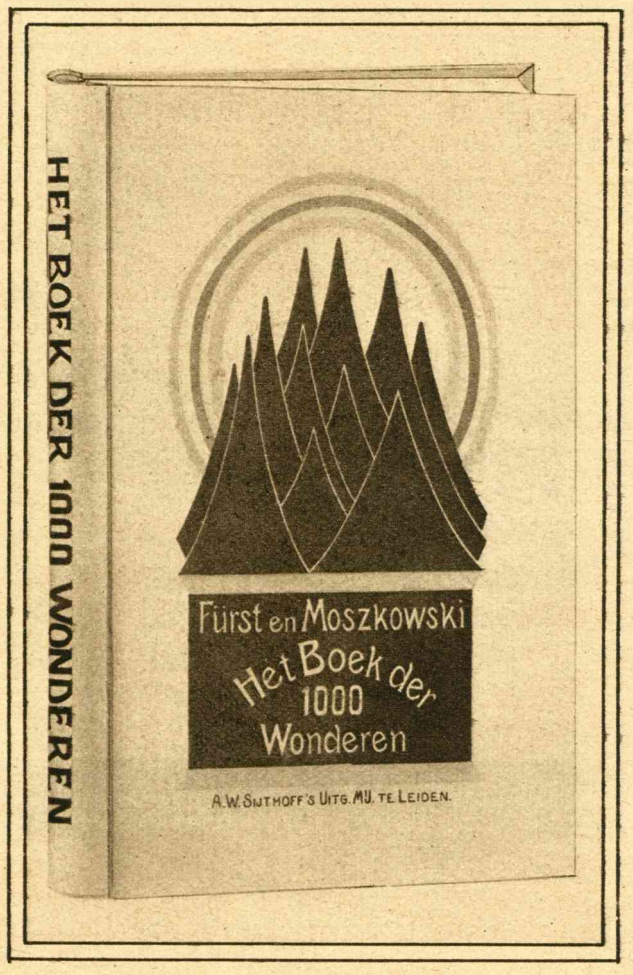
Nou, dat zou wel kunnen, zei de mooie. Nou, dat zou wel kunnen, zei de Neus. Mijn telegram zou voor 2 uur te Kristiania aankomen. Als mijn vriend dan naar de bank ging en die aan 't konsulaat hier liet telegraferen dat de som uitbetaald kon worden, dan zou alles nog voor vijf uur in orde komen. Dan had ik maar te komen en ik zou de som krijgen die 't telegram aangaf, al was 't ook 5000 Reichsmark. Hm! dacht ik.

Toen liet ik mij dwaas genoeg overhalen om te telegraferen. Alles zou ik gedaan hebben om eindelik van dat Svenska och Norska konsulaat af te komen dat zo bang was 100 Mark te verliezen aan een Noors Staatsbeamte.

Mijn vriend kreeg mijn telegram te laat op die Zaterdag namiddag toen alle banken gesloten waren en er geen geld meer te krijgen was.

Even vóór 5 uur kwam ik aanlopen. Geen antwoord. Ja, dan moest ik tot maandag wachten, voor die tijd kon ik geen antwoord verwachten en ik zou me liever verdronken hebben dan 't Svenska och Norska Konsulaat nog eens om geld te hebben aangesproken.

Die Zondag bracht ik bijna de gehele dag in de Dierentuin door. „Artis" was een grote Dierentuin, in Amsterdam, royaal en uitstekend ingericht. Dieren en vogels van alle soorten, bijna als in de Arke Noachs; ik was 't langst bij de grote roofdieren. Leeuwen met hun welpen, die op grote



HET BOEK DER 1000 WONDEREN.

Wederom ligt op onze tafel een belangwekkende en merkwaardige uitgave van A. W. Sijthoff's Uitg. Mij.: „Het Boek der 1000 Wonderen" op het gebied van Bouwkunst, Techniek, Menschen-, Dierenwereld, Mystiek, Reken-, Schei-, en Natuurkunde, Taal, Schoonheid, Verbeelding, enz. Van dit boek is niets dan goeds te zeggen: Het lezen is als dwalen in een tuin van rijke en schitterende verbeelding. Wij twijfelen niet, of zoowel de uitgevers als de verzamelaars, A. Fürst en A. Moszkowski, zullen vreugde van hun uitgave beleven. De prijs van dit boek bedraagt, ingen. f 2.95 en gecart. f 3.25.

beenderen lagen te knauwen en er zoet en lief uitzagen als jonge hondjes. Soms stonden de kleintjes op en wreven zich liefkozend tegen moeder aan; die schenen ze erg lief te vinden. De leeuwin hield de wacht over hun; kwamen er al te veel mensen buiten de kooi staan, dan werd ze boos, stond op en begon te brullen. Ze vond blijkbaar dat haar arme jongen hun eten in vrede moesten mogen verorberen.

En toen de tijgers. Groot maar fijn, katachtig fijn, katachtig-lief; verschrikkelik. De leeuw is geweldig. Maar je wordt meer in je binnenste geschokt als je een tijger ziet, zo elegant als die is, met ogen als groen vuur, zo wild dat je de waanzin door 't bloed voelt jagen als je daarin staart.

De apen heb ik heel lang zitten bekijken; zo vermakelik en handig en guitig als die waren, dat is 't meest onberekenbare goedje dat je te zien krijgt. Op 't laatst kwam ik in 't grote aquarium. Men komt in een grote zaal, heel lang, en donker als in een kelder; in de muren zijn afdelingen voor de vissen die daar in grote kunstmatige holen of gaten leven in de aarde uitgehold, vol met water en door zware ruiten van de zaal zelf afgescheiden. Daardoor kan men de vis en zijn hele levenswijze nagaan. Hoeveel soorten van vissen er wel zijn weet ik niet, er zijn ook nog veel andere zeedieren, zeesterren, koralen en allerlei raar gedoetje en dan die dingen die op de bodem van de zee groeien als fraaie bloemen met lichte, zachte fijne kleuren. En toen ik daar zag hoe de vis in koud water leeft en kelder-licht kwamen er allerlei vreemde herinneringen in mij op over 't leven bij ons in Noorwegen. Kijk nu naar die vis daar, koud en eenzaam, die gedachteloos met stijve ogen staart, aldoor maar over 't water zwemt met haar brede bek, als een oude man die kauwt en er uitziet alsof hij al meer dan genoeg heeft van al dat eten, en zo onverschillig dat ik maar aan mijn eigen landgenoten moest denken. Toen ik daar een lipvis zag was 't alsof ik een redakteur van 't Morgenblad in levende lijve voor mij zag en er waren slakken die mij aan zekere Noorse bureauratten deden denken en vissen die uit niets anders dan een bek en een zak bestonden..... aan wie die mij deden denken, zal ik nu maar niet zeggen.

... Ja, ja, als je op zoo'n plaats rondloopt als de Amsterdamsche dierentuin, kom je toch altijd kennissen tegen!

De Maandag kwam en bracht een telegram van Kristiania. Daar stond in: „200 Kronen eergisteren naar Antwerpen verzonden."

Naar Antwerpen! Wel allemachtig! — En nu zat ik te Amsterdam en bezat niet genoeg om mijn hotelrekening te betalen, om niet te spreken van een reis door twee koninkrijken naar Antwerpen.

Er zijn mensen die geen raad meer weten. Dat moest niet voorkomen. Ik deed wat ik misschien dadelik had moeten doen: ik ging naar 't huis van de konsul zelf.

De konsul was een Noor. En ik dacht: als die mijn ministeriele pas ziet met „Johan Sverdrup" er op en 't zegel er onder en als ik hem dan mijn telegram wijs waarop staat dat er te Antwerpen 200 kronen op mij liggen te wachten dan moet hij toch wel de duivel zelf zijn om „nee" te zeggen.

De konsul woonde in een der deftigste huurten van de stad, een eeuwig eind weg. Ik nam de tram een heel eind, toen te voet, daarna weer een tram; eindelik kwam ik er en trof de konsul juist toen hij op 't punt stond uit te gaan.

Het was een nette bedaarde, gezellige man; wij liepen in de vestibule op en neer te spreken.

Ik toonde hem mijn pas en het telegram. Daar was niets op te zeggen, de stukken schenen in orde.

Maar als ik eens wist hoeveel geld 't konsulaat al bij reizende Noren in was geschoten —! De konsul noemde een som; die was zo dat ik 't niet durf zeggen — ik *mocht* mij eens vergissen. „En nu moet U niet denken dat dit alleen maar de mindere man is die ons dan er in doen lopen," zei hij, „neen, lui met de beste positie. U zoudt mij niet geloven als ik namen noemde. Natuurlik heb ik alle vertrouwen in U persoonlik," zei de konsul, „maar niet waar. U begrijpt... met die ondervinding die wij opgedaan hebben, kan 't niet anders — wij hebben als principe aan moeten nemen nooit meer te lenen; U zult inzien dat dit wel moet. Onze waarde landgenoten daarginds zijn beste lui, maar ziet U, zij zijn niet altijd helemaal betrouwbaar. De ware overtuiging dat een belofte je ook *bindt*, ziet U, die hebben ze niet. Zij denken: wat is een honderd kronen of zo voor 't konsulaat? Een woord, een woord, „maar niet elke man is een man."

De Neus had dus gelijk. Ik zweeg stil. Ja, — 't is soms hard tot een volk te horen dat niet helemaal betrouwbaar is.

Hopeloos en radeloos als ik was zei ik iets van de lommerd, — kon de konsul mij niet 't adres geven, mijn horloge, een jas, een mooi valies had ik nog te verpanden....

Als ik mij wel herinner antwoordde hij niet veel daarop.

Maar na enige ogenblikken kreeg ik hem dan zover dat hij mij lenen zou wat ik nodig had voor mijn hotel en mijn billet naar Antwerpen. „Zodra U dan te Antwerpen is, kunt U 't geld per postwissel zenden." — „Heel vriendelik. Meneer de Konsul." — Ik nam 't geld aan en ging er van door.

Nooit heb ik zó verlangd in een stad te komen als toen — nooit is een trein zo langzaam voortgekropen als toen.... nooit ben ik zo blij geweest er te zijn als toen. Ik vloog direkt naar 't postkantoor, kreeg mijn geld en zond in gloeiende haast het geleende geld naar Amsterdam terug... 't Kan soms hard zijn een Noor te zijn.

Ja, nu kan ik niet verder vertellen. Ik ga op reis — de bergen in; over een uur gaat de trein, ik moet nog pakken, wat eten en.... O lieve hemel, als ik niet oppas kom ik waarachtig nog te laat.

II. Slaapmiddeltjes.

In Parijs gaat alles altijd met buien.

Zo hadden ze de laatste dag of acht niet anders gedaan dan elkaar dood slaan. Eén moord per dag, soms zelfs meer, en alle kranten stonden vol van messen, bloed en lijken en andere akeligheden.

De Fransen deden alsof hen dit alles niet kon schelen. Zij praatten en maakten er grapjes over, schreven naar aanleiding daarvan een geestig stukje in de krant, maar verder deden ze als altijd en trokken er zich blijkbaar niets van aan.

Maar voor een vreemdeling die hier alleen rondliep, was 't nu niet zo aangenaam. Als hij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat van niets anders hoorde dan moord en diefstal, dan moest hij weleens denken: de volgende keer is 't jou leven waar 't op gemunt is, of jou geld dat de boeven hebben willen. Zo ging 't mij. Eerst had ik 't erg kalm opgenomen: ik had weinig geld en een goed geweten. Maar per slot van rekening viel 't ook op mij en ik werd bang.

In plaats van 's nachts te slapen lag ik aan dieven en moordenaars te denken. Ze kwamen bij mij inbreken en ik had niets dan een klein Noors dolkmes om mij te verdedigen; natuurlik deed ik dit als een man, maar ik zou toch vermoord worden, de politie zou een enquête openen, ik zou opengesneden worden, op de Morgue tentoongesteld, ik zou in de krant komen en ik weet al niet wat voor nonsens ik daar lag te bedenken in die lange uren voor 't dag werd.

Wat nu dat huis betreft waar ik woon, daar is niets op te zeggen. 't Is even veilig als de andere huizen in Parijs. Maar ik had bedacht hoe eeuwig gemakkelik 't zijn moest vóór een dief om hier binnen te komen op elk uur van de nacht, zonder dat iemand er iets van merkt.

(Wordt vervolgd).